

Ochrona firmy przedsiębiorcy a uczciwa konkurencja

Zgodnie z art. 432 Kodeksu cywilnego przedsiębiorca działa pod firmą, która stanowi element go identyfikujący w szeroko pojętym obrocie gospodarczym. Firma przedsiębiorcy powinna się dostatecznie odróżniać od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku oraz nie powinna wprowadzać w błąd m.in. co do osoby przedsiębiorcy. Samo prawo do firmy jest chronione na mocy regulacji przepisów Kodeksu cywilnego, w tym art. 4310 udzielającego każdemu przedsiębiorcy ochrony przed bezprawnym naruszeniem czy nawet zagrożeniem tego prawa.

Co jednak równie istotne powyższe zasady mają zapewnić bezpieczeństwo obrotu gospodarczego poprzez uniknięcie występowania nieuczciwych zachowań rynkowych, co znalazło swój szczegółowy wyraz w regulacjach ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Omawiane poniżej naruszenia często występują w praktyce, świadomość istnienia i funkcjonowania wybranych zasad uczciwej konkurencji jest zatem istotna z punktu widzenia potencjalnie każdego przedsiębiorcy.

Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji reguluje zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami. Zgodnie z art. 3 ustawy czyn nieuczciwej konkurencji stanowią działania sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, o ile zagrażają lub naruszają interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Definicja czynu nieuczciwej konkurencji została skonstruowana w sposób ogólny, umożliwiając jej zastosowanie w odniesieniu do różnych stanów faktycznych i przypadków naruszeń. Co do zasady ocena czy określone zachowanie stanowi czyn nieuczciwej konkurencji powinna być przede wszystkim prowadzona w oparciu o zbadanie powyżej wskazanych przesłanek. W charakterze pomocniczym ustawa w ustępie drugim omawianego przepisu dodatkowo zawiera katalog przykładowych zachowań będących czynami nieuczciwej konkurencji, wśród których wskazano m.in. na czyn polegający na wprowadzającym w błąd oznaczeniu przedsiębiorstwa, towarów bądź usług czy też na stosowaniu nieuczciwej lub zakazanej reklamy.

Prawo do firmy jest chronione na mocy regulacji przepisów Kodeksu cywilnego, udzielającego każdemu przedsiębiorcy ochrony przed bezprawnym naruszeniem czy nawet zagrożeniem tego prawa.

Przechodząc do ogólnego omówienia wybranych zabronionych przez ustawę zachowań należy w pierwszej kolejności wskazać na art. 5 ustawy, który stanowi, iż czynem nieuczciwej konkurencji jest takie oznaczenie przedsiębiorstwa, które może wprowadzić klientów w błąd co do jego tożsamości, przez używanie firmy, nazwy, godła, skrótu literowego lub innego charakterystycznego symbolu wcześniej używanego, zgodnie z prawem, do oznaczenia innego przedsiębiorstwa. Przepis ma na celu eliminowanie działań mogących powodować swoiste zamieszanie lub omyłki na rynku poprzez używanie wprowadzającego w błąd oznaczenia przedsiębiorstwa.

Co ważne, przepis sankcjonuje nie tyle samo używanie nazwy zbieżnej z oznaczeniem innego przedsiębiorstwa, co doprowadzenie do sytuacji, gdzie owa zbieżność lub podobieństwo może wywoływać omyłki wśród klienteli obu przedsiębiorców (tak Sąd Apelacyjny w Katowicach

w wyroku z dnia 30 marca 2005 r., sygn. akt I ACa 1738/04). Dla zastosowania przywołanego przepisu wystarczające jest zatem wykazanie istnienia możliwości (ryzyka) wprowadzenia w błąd, nie zaś udowodnienie że wprowadzenie w błąd w istocie miało miejsce.

Podobnie jak przy oznaczeniu przedsiębiorstwa czyn nieuczciwej konkurencji stanowi również oznaczenie towarów lub usług albo jego brak, które może wprowadzać klientów w błąd co do m.in. pochodzenia (art. 10 ustawy). Obecnie przedsiębiorcy coraz częściej korzystają z możliwości zastrzeżenia wykorzystywanych indywidualnych oznaczeń (słownych, graficznych lub mieszanych) w drodze ubiegania się o rejestrację znaku towarowego. Co jednak ważne, na gruncie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji samo użycie przez przedsiębiorcę oznaczenia podobnego do zarejestrowanego na rzecz innego przedsiębiorcy znaku towarowego (usługowego) nie stanowi jeszcze czynu nieuczciwej konkurencji. Dopiero wykazanie, że działanie takie zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy uprawnionego lub klienta oraz ocena innych szczegółowych okoliczności wykorzystania zastrzeżonego znaku może prowadzić do uznania, że doszło do naruszenia zasad uczciwej konkurencji (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I ACa 1451/13). Ponieważ jednak ustawa prawo własności przemysłowej, regulująca m.in. ochronę znaków towarowych, zawiera własne środki ochrony w razie naruszeń praw ochronnych, omawiany art. 10 ustawy ze względów praktycznych będzie zatem przeważnie wykorzystywany w sytuacjach, gdy oznaczenie towarów lub usług nie zostało zastrzeżone przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej lub innym odpowiadającym mu organem zagranicznym (w tym OHIM).

Ochrona firmy przedsiębiorcy wymaga również krótkiego omówienia w zakresie czynu polegającego na nieuczciwej reklamie, wprowadzającej klienta w błąd i mogącej przez to wpłynąć na jego decyzję co do nabycia towaru lub usługi (art. 16 ust. 1 pkt. 2 ustawy). Wskazany czyn nieuczciwej konkurencji stanowi reklamę, która zniekształca u odbiorcy wrażenie dotyczące towaru lub usługi zarówno w warstwie informacyjnej jak i w warstwie zawierającej element perswazji (tak Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 22 lipca 2009 roku, sygn. akt XVII Ama 26/09). Owa warstwa informacyjna dotyczyć może m.in. oznaczenia pochodzenia towarów lub usług, wywołanie zatem przykładowo u odbiorców reklamy błędnego przeświadczenia, że reklamowany produkt (towar, usługa) może pochodzić od innego przedsiębiorcy mogłoby potencjalnie być uznane za czyn nieuczciwej konkurencji.

Postępowania dotyczące wystąpienia czynów nieuczciwej konkurencji są zwykle skomplikowane dowodowo, tym niemniej stanowią one obok regulacji Kodeksu cywilnego istotny element systemu ochrony firmy przedsiębiorcy, z którego może on skorzystać w określonych sytuacjach. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji zawiera bogaty katalog sankcji cywilnych oraz karnych, przez co skuteczne wykazanie dopuszczenia się przez innego przedsiębiorcę czynu zabronionego ustawą może pociągać dla przedsiębiorcy naruszającego daleko idące konsekwencje, co często pomaga zakończyć powstały spór jeszcze na etapie pozasądowym.

Autor: Jan Molicki, radca prawny, Kancelaria Prawna Piszcz i Wspólnicy